

Terecht of niet?

□ Henk van Berkel

Hoe hard **is hard?**

Vrijwel ieder examenreglement bevat een zogenaamde hardheidsclausule. Daarin staat dat de examencommissie bevoegd is om ten gunste van de kandidaat van het reglement af te wijken in die individuele gevallen waarin het toepassen van het reglement tot kennelijk onredelijke uitkomsten leidt. In onderstaande beroepszaak denkt een student aanspraak te kunnen maken op die clausule. En met succes.

De zaak

Onderwijsprogramma's veranderen wel eens. Toetsen worden dan vervangen door andere toetsen. Opleidingen zijn er aan gehouden studenten die de oude toetsen nog niet hebben behaald, extra onderwijs aan te bieden plus een extra toets. Dit om te voorkomen dat een student studievertraging oploopt. De opleidingen aan de universiteit te B. hebben twee toetsgelegenheden in een studiejaar. Indien studenten daarvoor zakken, mogen ze meedoen aan de toetsen van het jaar daarop.

De student

Een student stelt dat de extra onderwijsbijeenkomsten niet verplicht waren en dat ze moeilijk te combineren waren met het andere onderwijs dat hij geacht werd te volgen. Hij zakt vervolgens voor de extra (derde) toetsgelegenheid. Hij wil een extra herkansing in de vorm van het schrijven van een paper als vervanging voor de toets waarvoor hij is gezakt. Hij wijst daarbij op bijzondere omstandigheden die een beroep op de hardheidsclausule rechtvaardigen. Hij stelt dat hij niet alleen niet in staat was zich optimaal voor te bereiden op de toets omdat hij het onderwijs niet kon volgen, maar hij heeft ook dyslexie.

De financiële gevolgen van zakken zijn groot voor hem. Hij moet zich immers een jaar langer inschrijven om mee te kunnen doen aan de toets van het volgend jaar. Tot slot zegt de student dat hij dit masterprogramma niet zou hebben gevolgd als hij had geweten dat een examenonderdeel gedurende het jaar zou wijzigen.

De examencommissie

De gedaagde examencommissie benadrukt vervolgens haar kant van de zaak. Ze heeft zich gehouden aan de regel dat er in dit soort gevallen een extra herkansingstoets moet worden aangeboden. De commissie kan, zo stelt ze, uiteraard geen toetsgarantie geven. Dat de student het extra onderwijs niet heeft gevolgd, is naar het oordeel van de examencommissie voor rekening van de student. Het is bovendien niet waar dat de toets inhoudelijk is gewijzigd. De naam is veranderd, omdat het voorbereidende onderwijs is gewijzigd, maar niet de inhoud. Dus er is geen enkele reden voor de examencommissie de hardheidsclausule toe te passen.

Het college van beroep

Het college van beroep kwam er achter dat de examencommissie niet het hele verhaal heeft verteld. De examencommissie heeft de student namelijk aangespoord een verzoek bij de examencommissie in te dienen waarin hij een beroep zou doen op de hardheidsclausule zodat de commissie zich over zijn verzoek zou kunnen gaan buigen. Dat is precies wat de student heeft gedaan, met een beroep op onder andere zijn dyslexie en financiële gevolgen, en de commissie heeft het verzoek vervolgens afgewezen omdat een derde toetsgelegenheid was aangeboden.

Dat vindt het college van beroep geen mooie procedure: eerst de student aanmoedigen een beroep te doen op de hardheidsclausule en vervolgens het verzoek af te wijzen. Het is volgens het college een kwestie van gewekt vertrouwen. De examencommissie had bij de afwijzing van het verzoek moeten ingaan op de door de student ingebrachte persoonlijke omstandigheden. Die had zij bij de afweging moeten betrekken.

Uitspraak

Het college van beroep is van oordeel dat het besluit van de examencommissie niet op een deugdelijke motivering berust, zoals de Algemene wet bestuursrecht vereist. Het beroep is daarom gegrond en het besluit van de examencommissie wordt vernietigd.

Terecht of niet?

Tot slot

De uitspraak van het college stelt de student weliswaar in het gelijk, maar dat betekent niet dat de student ook de gevraagde extra herkansing krijgt. Uitspraken van het college van beroep gaan niet verder dan het al dan niet nietig verklaren van een beslissing van de examencommissie. En altijd voegt het college daar aan toe dat de examencommissie een nieuwe uitspraak moet doen, gehoord de uitspraak van het college. In dit geval, waarin sprake is van een ondeugdelijke formulering, kan de examencommissie gemakkelijk tot hetzelfde besluit komen met als (extra) motivering iets in de trant van 'de examencommissie heeft de persoonlijke omstandigheden van de student alsnog afgewogen tegen het belang van de opleiding om de docentbelasting en daarmee de financiële kosten niet buitensporig te verhogen, en komt tot de conclusie dat in dit geval het opleidingsbelang prevaleert', of woorden van gelijke strekking. Het zou schrijver dezes niet verbazen wanneer de examencommissie dat ook zal doen. Maar dat zou flauw zijn. Er is duidelijk een fout gemaakt door de examencommissie. Wees dan ook zo sportief dat te

erkennen en probeer niet te allen tijde gelijk te krijgen. Lukt het niet linksom, dan maar rechtsom, zo zou dan de redenering zijn. Echter, zo behoor je niet met elkaar om te gaan.

De heer dr. H.J.M. van Berkel is hoofdredacteur van *EXAMENS* en werkzaam aan de Universiteit Maastricht. E-mail: h.vanberkel@maastrichtuniversity.nl.

Ook in voor
leesbare vragen?

aa=oe +s
-r

TEELEN
Kennis MANAGEMENT

WWW.TEELLEN.NL